

מסכת פסחים

א אור לארבעה עשר, בודקין את החמין לאור הנר. כל מקום שאין מכניסין בו חמין אין צריך בדיקה. ולמה אמרו שתי שורות בפרתף, מקום שמכניסין בו חמין. בית שמאי אומרים, שתי שורות על פני כל הפרתף. ובית הלל אומרים, שתי שורות החיצונות שהן העליונות:

ב אין הוששין שמא נררה חלדה מבית לבית וממקום למקום, דאם בן, מחצר לחצר ומעיר לעיר, אין לדבר סוף:

ג רבי יהודה אומר, בודקין אור ארבעה עשר ובארבעה עשר שחרית ובשעת הפעור. וחכמים אומרים, לא בודק אור ארבעה עשר, יבדוק בארבעה עשר. לא בודק בארבעה עשר, יבדוק בתוך המועד. לא בודק בתוך המועד, יבדוק לאחר המועד. ומה שמשייר, יניחנו בצנעא, כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו:

ד רבי מאיר אומר, אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש. ורבי יהודה אומר, אוכלין כל ארבע, ותולין כל חמש, ושורפין בתחלת שש:

ה ועוד אמר רבי יהודה, שתי חלות של תודה פסולות מנחות על גג האצטבא. כל זמן שמנחות, כל העם אוכלים. נטלה אחת, תולין, לא אוכלין ולא שורפין. נטלו שתיהן התחילו כל העם שורפין. רבן גמליאל אומר, חלין נאכלין כל ארבע, ותרומה כל חמש, ושורפין בתחלת שש:

ו רבי חנינא סגן הכהנים אומר, מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטמאה עם הבשר שנטמא באב הטמאה, אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתו. הוסיף רבי עקיבא ואמר, מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שנטמא בטמא מת, אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתו:

ז אמר רבי מאיר, מדבריהם למדנו, ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח. אמר לו רבי יוסי, אינה היא המידה. ומודים רבי אליעזר ורבי יהושע, ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה. על מה נחלקו, על התלויה ועל הטמאה, שרבי אליעזר אומר, תשרף זו לעצמה וזו לעצמה. ורבי יהושע אומר, שתיהן באחת:

פרק ב

א כל שעה שמותר לאכול, מאכיל לבהמה לחיה ולעופות, ומזכרו לנכרי, ומתיר בהנאותו. עבר זמנו, אסור בהנאותו, ולא יסיק בו תנור וכירים. רבי יהודה אומר, אין בעור חמין אלא שרפה. וחכמים אומרים, אף מפרר וזורה לרוח או מטיל לים:

ב חמין של נכרי שעבר עליו הפסח, מתיר בהנאותו. ושל ישראל, אסור בהנאותו. שנאמר (שמות יג) לא יראה לך (שאר):

ג נכרי שהלוח את ישראל על חמיו, אחר הפסח מתיר בהנאותו. וישראל שהלוח את הנכרי על חמיו, אחר

הפסח אסור בהנאותו. חמין שנפלה עליו מפלת, הרי הוא כמבער. רבן שמעון בן גמליאל אומר, כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו:

ד האוכל תרומת חמין בפסח בשוגג, משלם קרן וחמיש. במזיד, פטור מתשלומים ומדמי עצים:

ה אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח, בחטים, בשעורים, בכסמין ובשיפון ובשבלת שועל. ויוצאין בדמאי ובמעשר ראשון שנפלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו, והכהנים בחלה ובתרומה. אבל לא בטבל, ולא במעשר ראשון שלא נפלה תרומתו, ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. חלות תודה ורקיקי זויר, עשאן לעצמו, אין יוצאין בהן. עשאן למכור בשוק, יוצאין בהן:

ו ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח, בהזרת ובגלשין ובתמכא ובחרחבינא ובפרור. יוצאין בהן בין לחין בין יבשין, אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבשלין. ומצטרפין לכזית. ויוצאין בקלח שלהן, ובדמאי, ובמעשר ראשון שנפלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו:

ז אין שורין את המרסן לתרנגולים, אבל חולטין. האשה לא תשרה את המרסן שתוליד בידה לפרותין, אבל שפה היא בכשרה יבש. לא ילעוס אדם חטין ויניח על מפתו בפסח, מפני שהן מחמיצות:

ח אין נוהגין את הקמח לתוך התרסת או לתוך החרדל, ואם נתן, יאכל מיד, ורבי מאיר אומר, אין מבשלין את הפסח, לא במשקין ולא במי פרות, אבל סכין ומטבילין אותו בהן. מי תשמישו של נחתום, ישפכו, מפני שהן מחמיצין:

פרק ג

א אלו עוברין בפסח, בתח הפבלי, ושכר הפדי, וחמין האדומי וזיתום המוצרי, וזמן של צבעים, ועמילן של טבחים, וקולן של סופרים. רבי אליעזר אומר, אף תבשימי נשים. זה הכלל, כל שהוא ממין דגן, הרי זה עובר בפסח. הרי אלו באזהרה, ואין בהן משום פרת:

ב בצק שפסדקי ערבה, אם יש פזית במקום אחד, הוי לבער. ואם לא, פטל במועומו. וכן לעגנן הטמאה, אם מקפיד עליו, חוצין. ואם רוצה בקימו, הרי הוא כערבה. בצק החרש, אם יש פיצא בו שהחמיץ, הרי זה אסור:

ג פיצד מפרשין חלה בטמאה ביום טוב, רבי אליעזר אומר, לא תקרא לה שם, עד שתאפה. רבי יהודה בן בתירא אומר, תפיל בצונן. אמר רבי יהושע, לא זה הוא חמין שמוזהרים עליו בכל יראה ובכל ימצא, אלא מפרשתה ומניחתה עד הערב, ואם החמיצה, החמיצה:

ד רבן גמליאל אומר, שלש נשים לשות פאחת ואופות בתנור אחד, זו אחר זו. וחכמים אומרים, שלש נשים עוסקות בבצק, אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה. רבי עקיבא אומר, לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורים שוין. זה הכלל, תפחה, תלמוש בצונן:

ח שאור, ישרף, והאוכלו פטור. סדוק, ישרף, והאוכלו חייב כרת. איזהו שאור, כקרני חגבים. סדוק, שנתערבו סדקיו זה בזה, דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים, זה וזה האוכלו חייב כרת. ואיזהו שאור, כל שהכסיפו פניו באדם שעמדו שערוותיו:

ו ארבעה עשר שחל להיות בשבת, מבגדים את הכל מלפני השבת, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, בזמן. רבי אלעזר בר צדוק אומר, תרומה מלפני השבת וחליץ בזמן:

ז ההולך לשחוט את פסחו, ולמול את בנו, ולאכול סעודת ארוסין בבית חמיו ונזכר שיש לו חמין בתוך ביתו, אם יכול לחזור ולבגער ולחזור למצותו, יחזור ויבגער. ואם לאו, מכבולו בלבנו. להציל מן הנכרים, ומן הנדה, ומן הלסטים, ומן הדלקה, ומן המפלת, ובטל בלבנו. ולשבות שביתת הרשות, יחזור מיד:

ח וכן מי שיצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קדש, אם עבר צופים, שורפו במקומו. ואם לאו, חזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה. ועד כמה הן חוזרין, רבי מאיר אומר, זה וזה בכפיצה. רבי יהודה אומר, זה וזה בכזית. וחכמים אומרים, בשר קדש בכזית, וחמין בכפיצה:

פרק ד

א מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות, עושין. מקום שנהגו שלא לעשות, אין עושין. והולך ממקום שעושין למקום שאין עושין, או ממקום שאין עושין למקום שעושין, נותנין עליו חמרי מקום שיצא משם וחמרי מקום שהלך לשם. ואל ישנה אדם, מפני המחלקת:

ב פיצא בו, המוליך פרות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו, או ממקום שלא כלו למקום שכלו, חייב לבגער. רבי יהודה אומר, אומרים לו, צא והבא לך אף אתה:

ג מקום שנהגו למכור בהמה דקה לגוים, מוכרין. מקום שנהגו שלא למכור, אין מוכרין. ובכל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה, עגלים וסוסיים שלמים ושבירין. רבי יהודה מתיר בשבורה. בן בתירה מתיר בפסוס:

ד מקום שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים, אוכלין. מקום שנהגו שלא לאכול, אין אוכלין. מקום שנהגו להדליק את הנר בלילי יום הכפורים, מדליקין. מקום שנהגו שלא להדליק, אין מדליקין. ומדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ובמבואות האפלים, ועל גפי החולים:

ה מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב, עושין. מקום שנהגו שלא לעשות מלאכה, אין עושין. ובכל מקום תלמידי חכמים בטלים. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד חכם. וחכמים אומרים, ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, ובגליל לא היו עושין כל עקר. הלילה, בית שמואי אוקרין, ובית הלל מתירין עד הגין התפוח:

ו רבי מאיר אומר, כל מלאכה שהתחיל בה קדם

לארבעה עשר, נמורה בארבעה עשר. אבל לא יתחיל בה בתחלה בארבעה עשר, אף על פי שיכול לגמרה. וחכמים אומרים, שלש אמוניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, ואלו הן, החיטים והספרים והכובסין. רבי יוסי בר יהודה אומר, אף הרצענים:

ז מושיבין שוכבין לתרנגולים בארבעה עשר. ותרנגולת שפרחה, מחזירין אותה למקומה. ואם מתה, מושיבין אחרת תחתיה. גורפין מתחת רגלי בהמה בארבעה עשר, ובמועד מסלקין לצדדין. מוליכין ומביאין כלים מבית האמון, אף על פי שאינם לצורך המועד:

ח ששה דברים עשו אנשי יריחו, על שלשה מחו בידם, ועל שלשה לא מחו בידם. ואלו הן שלא מחו בידם, מרכיבין דקלים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העמר, ולא מחו בידם. ואלו שמחו בידם, מתירין גמזיות של הקדש, ואוכלין מתחת הנשרים בשבת, ונותנין פאה לזרק, ומחו בידם חכמים:

ט ששה דברים עשה חזקיה המלך, על שלשה הודו לו, ועל שלשה לא הודו לו. גרר עצמות אביו על מטה של חבלים, והודו לו. בפתת נחש הנחשת, והודו לו. גנז ספר רפואות, והודו לו. על שלשה לא הודו לו, קצין דלתות של היכל ושגרן למלך אשור, ולא הודו לו. סתם מי גיחון העליון, ולא הודו לו. עבר ניסן בניסן, ולא הודו לו:

פרק ה

א תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשע ומחצה. בערבי פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה, בין בחל בין בשבת. חל ערב פסח להיות בערב שבת, נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה, והפסח אחריו:

ב הפסח ששחטו שלא לשמו, וקבל והלך וזרק שלא לשמו, או לשמו ושלא לשמו, או שלא לשמו ולשמו, פסול. ביצד לשמו ושלא לשמו, לשם פסח ולשם שלמים. שלא לשמו ולשמו, לשם שלמים ולשם פסח:

ג שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו, לערלים ולטמאים, פסול. לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למזלים ולערלים, לטמאים ולטהורים, בשר. שחטו קדם חצות, פסול, משום שנתאמר (שמות יב) בין הערפים. שחטו קדם לתמיד, בשר, ובלבד שיהא אחד ממרס בידו, עד שיזרק דם התמיד. ואם נזרק, בשר:

ד השוחט את הפסח על החמין, עובר בלא תעשה. רבי יהודה אומר, אף התמיד. רבי שמעון אומר, הפסח בארבעה עשר, לשמו חייב, ושלא לשמו פטור. ושאר כל הזבחים, בין לשמן ובין שלא לשמן, פטור. ובמועד, לשמו פטור, ושלא לשמו חייב, ושאר כל הזבחים, בין לשמן ובין שלא לשמן, חייב, חוץ מן החטאת ששחטה שלא לשמה:

ה הפסח נשחט בשלש בתות, שנתאמר (שמות יב) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל, קהל ועדה וישראל.

נכנסה בת הראשונה, נתמלאת העזרה, נעלו דלתות העזרה. תקעו וחריעו ותקעו. הכהנים עומדים שורות שורות, ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב. שורה שכלה כסף כסף, ושורה שכלה זהב זהב. לא היו מעורבין. ולא היו לבזיכין שולים, שפוא יניחום ויקרש הדם:

ו שחט ישראל וקבל הכהן, נותנו לחברו וחברו לחברו, וקבל את המלא ומחזיר את הריקן. בהן הקרוב אצל המזבח זרקו זריקה אחת כנגד היסוד:

ז יצתה בת ראשונה ונכנסה בת שניה, יצתה שניה, נכנסה שלישית. כמעשה הראשונה כך מעשה השניה והשלישית. קראו את ההלל. אם נמרו שנה, ואם שנה שלשו, אף על פי שלא שלשו מימיהם. רבי יהודה אומר, מימיהם של בת שלישית לא הגיע לאהבתו כי ישמע ה', מפני שעמה מעטין:

ח כמעשהו כחל כך מעשהו בשבת, אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא כרצון חכמים. רבי יהודה אומר, כוס היה ממלא מדם התעורבותו, זרקו זריקה אחת על גבי המזבח, ולא הודו לו חכמים:

ט כיצד תולין ומפשיטין, אנקלויות של פרזל היו קבועים בפתלים ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין. וכל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט, מקלות דקים חלקים היו שם, ומניח על כתפו ועל כתף חברו, ותולה ומפשיט. רבי אליעזר אומר, ארבעה עשר שחל להיות בשבת, מניח ידו על כתף חברו, ויד חברו על כתפו, ותולה ומפשיט:

י קרעו והוציא אמוריו, נתנו במוגים והקטירין על גבי המזבח. יצתה בת ראשונה וישבה לה בחר הבית, שניה בחיל, והשלישית במקומה עומדת. חשכה, יצאו וצלו את פסחיהן:

פרק ו

א אלו דברים בפסח דוחין את השבת, שחיטתו וזריקת דמו ומחוי קרביו והקטר חלקיו, אבל צליטו והדחת קרביו אינן דוחין את השבת. הרבכתו והבאתו מחוץ לתחום, וחתוכת ופלתו, אין דוחין את השבת. רבי אליעזר אומר, דוחין:

ב אומר רבי אליעזר, והלא דין הוא, מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת, אלו שהן משום שבות לא ידחו את השבת. אומר לו רבי יהושע, יום טוב יזכה, שהתירו בו משום מלאכה, ואסרו בו משום שבות. אומר לו רבי אליעזר, מה זה, יהושע, מה ראיה רשות למצוה. השיב רבי עקיבא ואמר, הוצאה תוכית, שהיא מצוה והיא משום שבות ואינה דוחה את השבת. אף אתה אל תתמה על אלו, שאף על פי שהן מצוה והן משום שבות, לא ידחו את השבת. אומר לו רבי אליעזר, ועליה אני דן, ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה, דוחה את השבת. הוצאה שהיא משום שבות, אינו דין שדוחה את השבת. אומר לו רבי עקיבא, או חלופי, מה אם הוצאה שהיא משום שבות, אינה דוחה את השבת. שחיטה שהיא משום מלאכה, אינו דין שלא תדחה את השבת. אומר לו רבי אליעזר,

עקיבא, עקרת מה שכתוב בתורה, (בין הערפים), כמועדו (במדבר ט) בין פחל בין בשבת. אומר לו רבי, הבא לי מועד לאלו כמועד לשחיטה. כלל אומר רבי עקיבא, כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת, אינה דוחה את השבת. שחיטה שאי אפשר לעשותה מערב שבת, דוחה את השבת:

ג אימתי מביא חגיגה עמו, בזמן שהוא בא פחל בטהרה ובמעט. ובזמן שהוא בא בשבת במרבה ובטמאה, אין מביאין עמו חגיגה:

ד חגיגה היתה באה מן הצאן, מן הפקר, מן הכבשים ומן העזים, מן הזכרים ומן הנקבות. ונאכלת לשני ימים ולילה אחד:

ה הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת, חיב עליו הטאת. ושאר כל הזבחים ששחטן לשם פסח, אם אינן ראויין, חיב. ואם ראויין הן, רבי אליעזר מתיב הטאת, ורבי יהושע פטר. אומר רבי אליעזר, מה אם הפסח שהוא מתר לשמו, כששנה את שמו, חיב. זבחים שהן אסורין לשמן, כששנה את שמן, אינו דין שיהא חיב. אומר לו רבי יהושע, לא, אם אמרת בפסח ששנהו לדבר אסור, תאמר בזבחים ששננו לדבר המתיר. אומר לו רבי אליעזר, אמורי צבור יזכיהו, שהן מתרין לשמן, והשוחט לשמן, חיב. אומר לו רבי יהושע, לא, אם אמרת באמורי צבור שיש להן קצבה, תאמר בפסח שאין לו קצבה. רבי מאיר אומר, אף השוחט לשם אמורי צבור, פטור:

ו שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו, לערלין ולטמאין, חיב. לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולין ולערלין, לטהורים ולטמאים, פטור. שחטו ונמצא בעל מום, חיב. שחטו ונמצא מרפה בסתר, פטור. שחטו ונדע שמשכו הפעלים את ידם, או שפנתו או שנטמאו, פטור, מפני ששחט ברשות:

פרק ז

א כיצד צולין את הפסח, מביאין שפוד של רמון, תוחבו מתוך פיו עד בית נקיבתו, ונותן את פרגיו ואת בני מעיו לתוכו, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר, כמין בשול הוא זה, אלא תולין חוצה לו:

ב אין צולין את הפסח לא על השפוד ולא על האספלא. אומר רבי צדוק, מעשה ברבן גמליאל שאמר למבי עבדו, צא וצלה לנו את הפסח על האספלא. נגע בחרסו של תנור, יקלוף את מקומו. נטף מרטבו על התרס וחזר עליו, יפול את מקומו. נטף מרטבו על הסלת, יקמוץ את מקומו:

ג סכו בשמן תרומה, אם הכורת כהנים, יאכלו. אם ישראל, אם חי הוא, ודיחננו, ואם צלי הוא, יקלוף את החיצון. סכו בשמן של מעשר שני, לא יעשנו דמים על בני חבורה, שאין פודין מעשר שני בירושלים:

ד חמשה דברים באין בטמאה ואינן נאכלין בטמאה, העמר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, וזבחי שלמי צבור, ושעירי ראשי חודשים. הפסח שפא בטמאה, נאכל

בטמאה, שלא בא מתחלתו אלא לאכילה:
ח נטמא הבשר והחלב קים, אינו זורק את הדם. נטמא
החלב והבשר קים, זורק את הדם, ובמקדשיו אינו כן.
אלא אף על פי שנטמא הבשר והחלב קים, זורק את
הדם:

ו נטמא הקהל או רבו, או שהיו הכהנים טמאים והקהל
טהורים, יעשה בטמאה, נטמא מעוט הקהל, הטהורין
עושין את הראשון, והטמאין עושין את השני:

ז הפסח שנוזק דמו, ואחר כך נודע שהוא טמא, הציץ
מרצה. נטמא הגוף, אין הציץ מרצה, מפני שאמרה,
הנזיר ועושה פסח, הציץ מרצה על טמאת הדם, ואין
הציץ מרצה על טמאת הגוף. נטמא טמאת התהום,
הציץ מרצה:

ח נטמא שלם או רבו, שורפין אותו לפני הבירה מעצי
המערכה. נטמא מעומו, והנותר, שורפין אותו
בהצרותיהן או על נגותיהן מעצי עצמן. הציקנין
שורפין אותו לפני הבירה בשביל להנות מעצי
המערכה:

ט הפסח שיצא או שנטמא, ישרף מיד. נטמאו
הבעלים או שמתו, תעבר צורתו וישרף בששה עשר.
רבי יוחנן בן ברוקה אומר, אף זה ישרף מיד, לפי שאין
לו אוכלין:

י העצמות, והגידין, והנותר, ישרפו בששה עשר. הל
ששה עשר להיות בשבת, ישרפו בשבעה עשר, לפי
שאינן דוחין לא את השבת ולא את יום טוב:

יא כל הנאכל בשור הגדול, יאכל בגדי הרך, וראשי
כנפים והסחוסים. השוכר את העצם בפסח הטהור,
הרי זה לוקה ארבעים. אבל המותר בטהור והשוכר
בטמא, אינו לוקה את הארבעים:

יב אבר שיצא מקצתו, חותך עד שמוגיע לעצם, וקולף
עד שמוגיע לפרק, וחותר, ובמקדשין קוצץ בקופיין,
שאין בו משום שבירת העצם. מן האגף ולפנים
בלפנים, מן האגף ולחוץ בלחוץ. החלונות, ועובי
החומה, בלפנים:

יג שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד, אלו הופכין
את פניהם הילך ואוכלין, ואלו הופכין את פניהם הילך
ואוכלין, והמתם באמצע. וכשהשמש עומד למזוג,
קופין את פיו ומחזיר את פניו עד שמוגיע אצל חבורתו
ואוכל. והכלה, הופכת פניה ואוכלת:

פרק ח

א האשה בזמן שהיא בבית בעלה, שחט עליה בעלה
ושחט עליה אביה, תאכל משל בעלה. הלכה רגל
ראשון לעשות בבית אביה, שחט עליה אביה ושחט
עליה בעלה, תאכל במקום שהיא רוצה. יתום ששחטו
עליו אפטורפים, יאכל במקום שהוא רוצה. עבד של
שני שתפין לא יאכל משל שניהן, מי שחציו עבד וחציו
כן חורין, לא יאכל משל רבו:

ב האומר לעבדו, צא ושחוט עלי את הפסח, שחט גדי,
יאכל. שחט טלה, יאכל. שחט גדי וטלה, יאכל מן

הראשון. שכת מזה אומר לו רבו, ביצד יעשה, ושחוט
טלה וגדי ויאמר, אם גדי אומר לי רבי, גדי שלו וטלה
שלי. ואם טלה אומר לי רבי הטלה שלו וגדי שלי. שכת
רבו מזה אומר לו, שניהם יצאו לבית השרפה, ופטורין
מלעשות פסח שני:

ג האומר לבניו, הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה
מכם ראשון לירושלים, בין שהכנים הראשון ראשו
ורבו, זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו. לעולם נמנין
עליו עד שיהא בו כצד לכל אחד ואחד. נמנין ומושכין
את ידיהן ממנו עד שישחוט. רבי שמעון אומר, עד
שיזרוק עליו את הדם:

ד הממנה עמו אחרים בחלקו, רשאים בני חבורה לתן
לו את שלו, והוא אוכל משלו, והן אוכלין משלהן:

ה זב שראה שתי ראות, שוחטין עליו בשביעי. ראה
שלש, שוחטין עליו בשמיני שלו. שומרת יום כנגד יום,
שוחטין עליה בשני שלה. ראתה שני ימים, שוחטין
עליה בשלישי. ותובה שוחטין עליה בשמיני:

ו האונן, והמפסח את הגל, וכן מי שהכתיחוהו להוציא
מבית האסורים, והחולה ותוקן שהן יכולין לאכול בצית,
שוחטין עליהן. על בלן אין שוחטין עליהן בפני עצמן,
שמה יביאו את הפסח לידי פסול. לפיכך אם ארע בהן
פסול, פטורין מלעשות פסח שני, חוץ מן המפסח בגל
שהוא טמא מתחלתו:

ז אין שוחטין את הפסח על תיחוד, דברי רבי יהודה.
ורבי יוסי מתיר. אפילו חבורה של מאה שאין יכולין
לאכול בצית, אין שוחטין עליהן. ואין עושין חבורת
נשים ועבדים וקטנים:

ח אונן טובל ואוכל את פסחו לערב, אבל לא בנדשים.
השומע על מתו, והמלקט לו עצמות, טובל ואוכל
בנדשים. גר שנתגור בערב פסח, בית שמאי אומרים,
טובל ואוכל את פסחו לערב. ובית הלל אומרים,
הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר:

פרק ט

א מי שהיה טמא או בדרך רחוקה ולא עשה את
הראשון, יעשה את השני. שנג או נאנס ולא עשה
את הראשון, יעשה את השני. אם כן, למה נאמר
טמא או שהיה בדרך רחוקה, שאלו פטורין מן
ההפרת, ואלו חייבין בהפרת:

ב איזו היא דרך רחוקה, מן המודיעים ולחוץ, וכמדתה
לכל רוח, דברי רבי עקיבא. רבי אליעזר אומר,
מאסקפת העזרה ולחוץ. אומר רבי יוסי, לפיכך נקוד על
ה' לומר, לא מפני שרחוקה ודאי, אלא מאסקפת
העזרה ולחוץ:

ג מה בין פסח ראשון לשני, הראשון אסור בכל יראה
ובל ימצא, והשני, מצה וחמץ עמו בבית. הראשון טעון
הלל באכילתו, והשני אינו טעון הלל באכילתו. זה וזה
טעון הלל בעשייתו, ונאכלין צלי על מצות ומוררים,
ודוחין את השבת:

ד הפסח שבא בטמאה, לא יאכלו ממנו זבין וזבות

גדות ויולדות. ואם אכלו פטורים מברת. רבי אליעזר פוטר אף על ביאת מקדש:

ה מה בין פסח מצרים לפסח דורות, פסח מצרים מקחו מבגשור, ומעון הזאה באגדת אוזב על המשקוף ועל שתי מזוזות, ונאכל בהפזון בלילה אחד, ופסח דורות נזהג כל שבועה:

ו אמר רבי יהושע, שמעתי שתמורת הפסח קרבה, ותמורת הפסח אינה קרבה, ואין לי לפרש. אמר רבי עקיבא, אני אפרש. הפסח שנמצא קדם שהיטת הפסח, ירעה עד שיסתאב, וימכר, ויקח בדמיו שלמים, וכן תמורתו. אחר שהיטת הפסח, קרב שלמים, וכן תמורתו:

ז המפרש נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים, ירעה עד שיסתאב, וימכר, ויפלו דמיו לנדבה. המפרש פסחו ומת, לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח, אלא לשם שלמים:

ח הפסח שנתערב בזבחים, בלן ירעו עד שיסתאב, וימכרו, ויביא בדמיו תיפה שבהן מומין זה, ובדמיו תיפה שבהן מומין זה, ויפסיד המותר מביתו. נתערב בפכורות, רבי שמעון אומר, אם חבורת בהנים, יאכלו :

ט חבורה שאבד פסחה, ואמרה לאחד, צא ובקש ושחוט עלינו, והלך ומצא ושחט, והם לקחו ושחטו, אם שלו נשחט ראשון, הוא אוכל משלו, והם אוכלים עמו משלו, ואם שלהן נשחט ראשון, הם אוכלין משלהן, והוא אוכל משלו, ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון, או ששחטו שניהן כאחד, הוא אוכל משלו, והם אינם אוכלים עמו, ושלהן יצא לבית השרפה, ופטורין מלעשות פסח שני. אמר להן, אם אחרתי, צאו ושחטו עלי. הלך ומצא ושחט, והן לקחו ושחטו, אם שלהן נשחט ראשון, הן אוכלין משלהן, והוא אוכל עמהן, ואם שלו נשחט ראשון, הוא אוכל משלו, והן אוכלין משלהן, ואם אינו ידוע איזה מהם נשחט ראשון, או ששחטו שניהם כאחד, הן אוכלין משלהן, והוא אינו אוכל עמהן, ושלו יצא לבית השרפה, ופטור מלעשות פסח שני. אמר להן ואמרו לו, אוכלין בלם מן הראשון, ואם אין ידוע איזה מהן נשחט ראשון, שניהן יצאין לבית השרפה. לא אמר להן ולא אמרו לו, אינן אחראין זה לזה:

י שתי חבורות שנתערבו פסחיהן, אלו מושכין להן אחד ואלו מושכין להן אחד, אחד מאלו בא לו אצל אלו, ואחד מאלו בא לו אצל אלו, וכך הם אומרים, אם שלנו הוא הפסח הזה, ירד משוכות משלנו לשלנו, ואם שלך הוא הפסח הזה, ידינו משוכות משלנו ונמנינו על שלך, וכן חמש חבורות של חמשה חמשה, ושל עשרה עשרה, מושכין להן אחד מפל חבורה וחבורה, וכן הם אומרים:

יא שנים שנתערבו פסחיהם, זה מושך לו אחד, וזה מושך לו אחד, זה ממנה עמו אחד מן השוק, וזה ממנה עמו אחד מן השוק, זה בא אצל זה, וזה בא

אצל זה, וכך הם אומרים, אם שלי הוא פסח זה, ירד משוכות משלך ונמניתי על שלי, ואם שלך הוא פסח זה, ירד משוכות משלי ונמניתי על שלך:

פרקי

א ערבי פסחים סמוך למנחה, לא יאכל אדם עד שתחשך. ואפלו עני שבשראל לא יאכל עד שיסב. ולא יפתנו לו מארבעה כוסות של יין, ואפלו מן התמחוי:

ב מזוגו לו כוס ראשון, בית שמאי אומרים, מברך על היום, ואחר כך מברך על היין, ובית הלל אומרים, מברך על היין, ואחר כך מברך על היום:

ג הביאו לפניו מטבל בחזרת, עד שמוגיע לפרפרת הפת. הביאו לפניו מצה וחזרת וחרסת ושני תבשילין, אף על פי שאין חרסת מצוה. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר, מצוה. ובמקדש היו מביאים לפניו גופו של פסח:

ד מזוגו לו כוס שני, וכאן תבן שואל אביו, ואם אין דעת בבוך, אביו מלמדו, מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלין חמין ומצה, הלילה הזה בלוי מצה. שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, הלילה הזה מרור. שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי, שלוק, ומבשיל הלילה הזה בלוי צלי. שבכל הלילות אנו מטבילין פלם אחת, הלילה הזה שתי פעמים. ולפי דעתו של בן, אביו מלמדו, מתחיל בגנות ומסיים בשבח, ודורש מארמי אוכד אבי, עד שיגמור כל הפרשה בלתי:

ח רבן גמליאל היה אומר, כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו הן, פסח, מצה, ומרור. פסח, על שום שפסח המקום על פתי אבותינו במצרים. מצה, על שום שנגאלו אבותינו ממצרים. מרור, על שום שמררו המצרים את בני אבותינו במצרים. בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, שנאמר (שמות יג), והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. לפיכך אנחנו חייבין להודות, להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להדר, לברך, לעלה, ולקלס, למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו, הוציאנו מעבודת לחרות, מיגון לשמחה, ומאכל ליום טוב, ומאפלה לאור גדול, ומשעבוד לגאולה, ונאמר לפניו הללויה:

ו עד היכן הוא אומר, בית שמאי אומרים, עד אם הבנים שמחה. ובית הלל אומרים, עד חלמיש למעיניו מים. וחזתם בגאולה. רבי מרפון אומר, אשר גאלנו ונגאל את אבותינו ממצרים, ולא היה חותם. רבי עקיבא אומר, בן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים תבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבגדן עירף וששים בעבודתך, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים כו', עד ברוך אתה ה', גאל ישראל:

ז מזוגו לו כוס שלישי, מברך על מזוגו. רביעי, גומר עליו

והנותר, מטמאין את הידים. ברוך ברכת הפסח פטר
את של זבח. ברוך את של זבח, לא פטר את של פסח,
דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, לא זו פוטרת זו,
ולא זו פוטרת זו:

את ההלל, ואומר עליו ברכת השיר. בין הכוסות הללו,
אם רוצה לשתות, משתה. בין שלישי לרביעי, לא
משתה:
ח אין מקטירין אחר הפסח אפיקומן. ישנו מקצתן,
יאכלו. בלן, לא יאכלו. רבי יוסי אומר, נתנמנמו, יאכלו.
גדמו, לא יאכלו:
ט הפסח אחר הצות, מטמא את הידים. הפגול